

N A J P I Ę K N I E J S Z E

FERRATY

DOLOMITY BRENTA Via delle Bocchette

Bezdroża

ROBERTO CIRI

ERGO
HESTIA

Tytuł oryginału: *La Via delle Bocchette e le Ferrate del Brenta*
Tłumaczenie z j. włoskiego: Marta Starosolska, Andrzej Starosolski
Fotografie na okładce: istockphoto.com
Redakcja, projekt składu i skład: Artur Figarski
Wstęp od Wydawcy polskiego: Pola Kryża, Dariusz Woźniczka, *climb2change*
Fotografie w książce, o ile nie zaznaczono inaczej, pochodzą z archiwum Autora.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.
Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Redaktor prowadzący: Jacek Włodarczyk Book Marketing Research Sp. z o.o.

Helion S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel. 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
bezdroza.pl (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
bezdroza.pl/user/opinie/benfdb
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I, 2025

ISBN 978-83-8322-005-5

© Idea Montagna Editoria e Alpinismo 2016
Polish edition copyright © 2025 by Helion S.A.

Printed in Poland.

Kup książkę

N A J P I Ę K N I E J S Z E FERRATY

DOLOMITY BRENTA

ROBERTO CIRI

PRZEKŁAD:
MARTA STAROSOLSKA
ANDRZEJ STAROSOLSKI

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	5
Spis treści.....	9
Wstęp od wydawcy polskiego.....	11
Dolomity Brenta.....	33
Szlaki ubezpieczone w Dolomitach Brenta.....	41
Historia szlaku Via delle Bocchette.....	49
Baza noclegowa.....	54
Jak korzystać z przewodnika.....	60
Uwagi.....	64
W razie nagłego wypadku.....	66
Pomocne informacje.....	67
Podziękowania.....	68
Bibliografia.....	69

001 • Via Ferrata Ettore Castiglioni.....	70
002 • Via Ferrata Alpinistica dell'Ideale.....	80
003 • Via Ferrata Alpinistica Daniele Martinazzi.....	92
004 • Via Ferrata Alpinistica Livio Brentari.....	102
005 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato Elio Palmieri Alto....	112
006 • Via Ferrata delle Bocchette Centrali.....	120
007 • Via Ferrata Felice Spellini.....	130
008 • Via Ferrata delle Bocchette Alte.....	140
009 • Via Ferrata Osvaldo Orsi.....	156
010 • Via Ferrata Oliva Detassis.....	166
011 • Via Ferrata SOSAT.....	176
012 • Szlak Ubezpieczony Sentiero Attrezzato Alfredo Benini.....	186
013 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato Bruno Dallagiacoma .	200
014 • Via Ferrata Gustavo e Natale Vidi.....	210
015 • Via Ferrata Alpinistica Claudio Costanzi.....	220
016 • Via Ferrata delle Palete.....	234
017 • Via Ferrata del Salt de Val Gelada.....	244
018 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato Monte Pellerà.....	254

019 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato Celestino Donini....	264
020 • Szlaki Sentiero delle Grotte i Sentiero dell'Altissimo.....	272
021 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato della Val Perse.....	282
022 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato Val di Sacco.....	290
023 • Szlak ubezpieczony Sentiero Attrezzato della Scala Santa....	298
024 • Via Ferrata Bocca di Brenta.....	306
025 • Szlak Sentiero Arnaldo Bogani.....	316

Eksponowana pozioma półka u podnóży Sfulmini na szlaku Via delle Bocchette Centrali (fot. Matteo Pasotti)

DOLOMITY BRENTA

OPIS OGÓLNY

Dolomity Brenta to jedyna dolomitowa grupa górska, która rozciąga się na zachód od koryta rzeki Adyga, geograficznie należąc, jako podgrupa, do południowej części Alp Retyckich. Grzbiety tego potężnego łańcucha górskiego rozpościerają się przez ponad 40 kilometrów na osi północny wschód-południowy zachód, a ze wschodu na zachód przez ok. 12 kilometrów. Naturalnymi granicami są: dolina Val di Sole od północy, dolina Val di Non, jezioro Lago di Molveno i masyw Paganella od wschodu, doliny Valli Giudicarie od południa, a od zachodu dolina Val Rendena. Masyw Paganella, który zbudowany jest nie z dolomitu, lecz z wapienia, od grupy Dolomitów Brenta oddzielają dolina Valle di Molveno i jezioro Lago di Molveno. W przeciwieństwie do całego obszaru Dolomitów Brenta nie znalazł się on w granicach Parku Krajobrazowego Adamello-Brenta.

Szczyty łańcucha Centralnego Dolomitów Brenta widziane ze schroniska Rifugio Montanara

Nadana przez mieszkańców okolicznych dolin dawna nazwa Dolomitów Brenta brzmiała Spinale. Zastąpiło ją słowo Sfulmini (od fulmine – piorun, błyskawica), nawiązujące zarówno do mroku, który zapada zapowiadając burzę, jak i do strzelistych skalnych iglic

Kup książkę

Poleć książkę

Szczyty masywu Grostè widziane od zachodu z restauracji Malga Ritorto

Szczyty Łańcucha Północnego
Torre di Brenta

uniesionych w stronę nieba niczym włócznie. Wreszcie do pasma górskiego przylgnęła nazwa Brenta. Tak nazywano przypominający wielki róg szczyt Crozzòn di Brenta, górujący nad piękną, odizolowaną doliną. Słowo brent w istocie oznacza zarówno wydrążony pień, jak i pusty w środku róg.

Tradycyjnie Dolomity Brenta dzielimy na cztery sektory:

- Łańcuch Południowy od doliny Val Giudicarie Superiori do przełęczy Bocca di Brenta;
- Masyw Centralny, od przełęczy Bocca

di Brenta do przełęczy Passo del Grostè;

- Łańcuch Północny, od przełęczy Passo del Grostè do jeziora Lago di Santa Giustina;

- Łańcuch Wschodni, od doliny Val delle Seghe do doliny Val di Tovel.

Według nowej klasyfikacji Atlasu Orograficznego Alp SOIUSA" (*Suddivisione Orografica Internazionale Unificata del Sistema Alpino* – S. Marazzi

- wydawnictwo Priuli & Verlucca – 2005) Dolomity Brenta dzielą się na 12 grup górskich:

- 1 – Masyw Grostè
- 2 – Łańcuch Pietra Grande-Sasso Rosso
- 3 – Podgrupa Gaiarda-Altissimo
- 4 – Podgrupa Campa
- 5 – Grupa Centralna Brenta
- 6 – Masyw Tosa
- 7 – Podgrupa Monte Daino
- 8 – Podgrupa Ghez
- 9 – Łańcuch d'Ambiez
- 10 – Podgrupa Fracingli
- 11 – Podgrupa Vallon
- 12 – Grzbiet Sabbion

Tylko kilka szczytów w Dolomitach Brenta przekracza wysokość 3000 metrów: Torre di Brenta (3014 m), Cima Mandron (3040 m), Cima d'Ambiez (3102 m), Crozzòn di Brenta (3135 m), Cima Brenta (3150 m) i najwyższy szczyt Cima Tosa (3173 m). Nieco odizolowane położenie tej grupy sprawiło, że alpinizm rozwinął się tu dość późno. Jednak już od początku XX wieku wielu największych alpinistów wytyczało na pionowych ścianach Brenty trudne skalne drogi. Wśród nich znaleźli się Preuss, Garbari, Castiglioni, Graffer, Detassis, Maestri, Aste, Fehrmann i wielu innych. Do dziś podziw wzbudza wyczyn młodego austriackiego wspinacza Paula Preussa, który 28 lipca 1911 r., pozostając wierny swojej idei wspinania się na szczyt i schodzenia z niego bez liny, wytyczył samotnie historyczną drogę

na wschodniej ścianie Campanile Basso. Ta śmiała iglica z pewnością nie tylko jest jedną z najbardziej znanych w Dolomitach Brenta, ale także jedną z najsłynniejszych na całym świecie. Próbę jej zdobycia podjęli 12 sierpnia 1897 r. pochodzący z Trydentu Carlo

Górna część doliny Val d'Ambiez

Kilka szczytów z grupy Catena degli Sfùlmini

VIA FERRATA ALPINISTICA DELL'IDEALE

Wędrówka przez kamienne pustynie i lodowczyki z widokiem na trzytysięczniki w Dolomitach Brenta

EEA/III 3

423 m
505 m3:15 h
3:00 h

VII-IX

START

Rif. F.lli Garbari ai XII
Apostoli (2489 m)

MIN. WYSOKOŚĆ

2410 m

MAX. WYSOKOŚĆ

2885 m

DŁUGOŚĆ / FERRATA

2,96 km / 250 m

DROGI UCIECZKI

Sent. Alp. Attr. Daniele
Martinazzi prowadzący
do Rif. Brentei

BAZA

Rif. F.lli Garbari ai XIII
Apostoli, Rif. Agostini

NATĘŻENIE RUCHU

średnie

SZCZYT

DO ZDOBYCIA

Cima Tosa (3173 m,
Via Migotti)

Via Ferrata Alpinistica dell'Ideale, znana także jako Sentiero dell'Ideale, wprowadza w klasyczny krajobraz lodowczyków charakterystycznych dla Dolomitów Brenta. Prowadząc przez przełęcz Bocca dei Camosci i lodowczyk Vedretta dei Camosci, pozwala dotrzeć do widokowej, wysoko położonej przełęczy Bocca d'Ambiéz, wciśniętej między szczyty Cima d'Ambiéz na południu a Cima Tosa na północy. Trasa ta stanowi początkowy (lub końcowy) etap szlaku Via delle Bocchette i można ją pokonywać w obu kierunkach, choć zwykle od schroniska Rifugio Fratelli Garbari ai XII Apostoli do Rifugio Agostini. Jest to nieszczerownie wymagający szlak ubezpieczony, który jednak w znacznej części prowadzi w lodowo-śnieżnym terenie stromych lodowczyków, czekan i raki są tu więc obowiązkowe. Z pokrytych piargiem skalnych, zniszczonych przez erozję płyt, które otaczają schronisko Rifugio XII Apostoli przechodzimy na białe lodowce, nad którymi wznoszą się wysokie, pionowe ściany Crozzòn di Brenta, Cima Tosa i Cima d'Ambiéz, a kończymy trasę w górnej części wspaniałej doliny Val d'Ambiéz, otoczonej przez amfiteatr ścian i szczytów, które nie mają sobie równych. Najtrudniejsze, ubezpieczone odcinki znajdują się na podejściu i na zejściu z przełęczy Bocca d'Ambiéz (Sentiero del Cege), gdzie wskazana jest szczególna ostrożność w miejscach, w których zalega śnieg lub lód. Trasa o charakterze alpinistycznym, której nie należy lekceważyć ze względu na długość, przewyższenie i złożoność, zarezerwowana jest wyłącznie dla

Bocca dei Camosci (fot. Gianluigi Taetti)

doświadczonych wędrowców. Warunki na lodowczykach mogą różnić się znacząco w zależności od sezonu i opadów śniegu, a ich przejście może nie przysparzać szczególnych trudności, lub wręcz przeciwnie, okazać się wymagające z uwagi na szczeliny lub „żywy” lód, zwłaszcza późnym latem. Dlatego też polecamy pokonywać te „lodowe” odcinki uzbrojeni w czekan, raki i ewentualnie w linę.

OD SCHRONISKA RIFUGIO FRATELLI GARBARI AI XII APOSTOLI DO SCHRONISKA RIFUGIO AGOSTINI

DOSTĘP

Dojście do schroniska Rifugio Fratelli Garbari ai XII Apostoli opisano w rozdziale Schroniska.

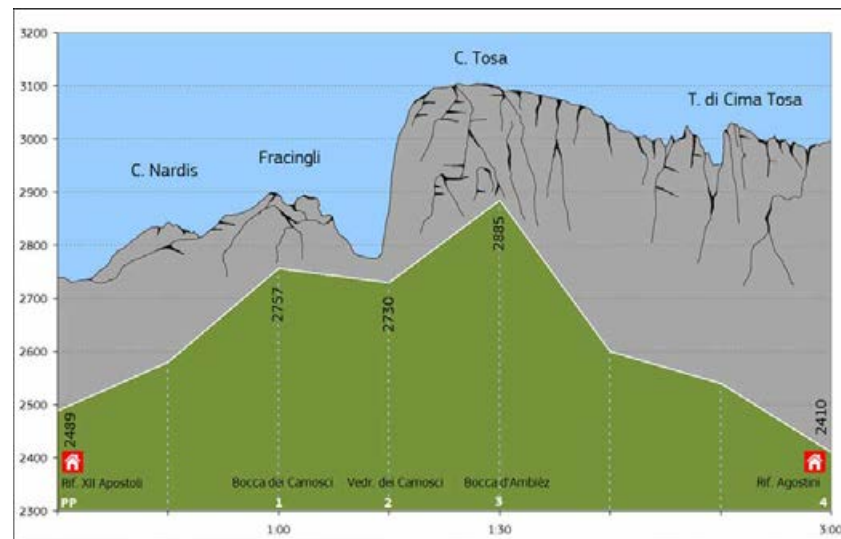
OPIS TRASY

Punkt wyjścia → 1 Od schroniska Rifugio XII Apostoli idziemy szlakiem nr 304 w kierunku przełęczy Bocca dei Camosci, podchodząc najpierw w piarzystym terenie, później piarzystym zboczem moreny lodowcowej, która ogranicza północny brzeg położonego niżej lodowczyka Vedretta di Val d'Agola. Idąc grzbietem moreny po lewej (niesamowite widoki na szczyt Cima Bassa d'Ambiéz (3017 m) i zachodnią ścianę Cima d'Ambiéz (3102 m) wznoszącą się za lodowczykiem), dostajemy się do usłanej potężnymi blokami skalnymi kotliny. Przecinamy ją, docierając na przełęcz **Bocca dei Camosci** (2757 m) usytuowaną między szczytami Cima d'Ambiéz na wschodzie a Cima Fracinglo III (2886 m) na północnym zachodzie (1 h).

Widok na lodowczyk Val d'Agola podczas wspinaczki na Bocca dei Camosci

Kup książkę

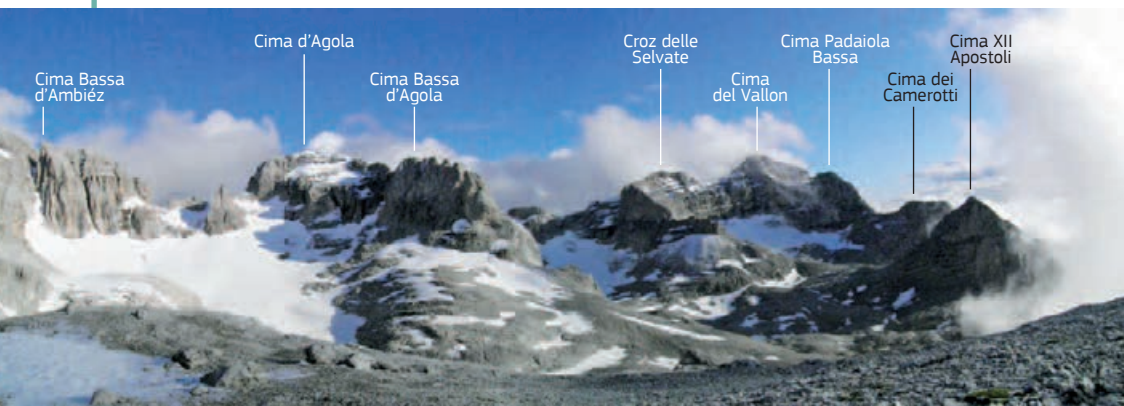

1 → 2 Z przełęczy Bocca dei Camosci (znaki) schodzimy po jej przeciwnej stronie krótką skarłą z niestabilnymi blokami skalnymi i po skałkach ubezpieczonych stalową liną. Docieramy w ten sposób do położonego niżej lodowczyka Vedretta dei Camosci (ok. 2730 m), który schodzi w kierunku północno-zachodnim, między szczytami Cima Fracinglo III i Cima Fracinglo II (lub Cima di Valstretta) a Cima Tosa. Przecinamy go (potrzebne raki, jeśli występuje lód), docierając do **skrzyżowania ze znakami**, które kierują w lewo na szlak Sentiero Martinazzi i w prawo na przełęcz Bocca d'Ambiéz (0:15 h).

2 → 3 Na skrzyżowaniu idziemy w prawo. Pokonujemy lodowczyk wznoszącym łukiem, przechodząc pod szczelinami i docieramy do ubezpieczonego odcinka szlaku Sentiero dell'Ideale po ścieżce biegnącej przez piargi lub śnieg, zależnie od sezonu. Wspinamy się po serii ubezpieczonych liną metalowych stopni, które biegną pionową ścianką, po czym trawersujemy długo

Numer	Miejsce	Wysokość	Różnica wysokości		Czas	
			-	+	cząst.	sum.
	Start	Rifugio F.lli Garbari ai XII Apostoli	2489			
1	Bocca dei Camosci	2757		268	1:00	1:00
2	Vedretta dei Camosci	2730	27		0:15	1:15
3	Bocca d'Ambiéz	2885		155	0:30	1:45
4	Rifugio Agostini	2410	475		1:30	3:15
	Suma:		502	423	3:15	

Poleć książkę

Szczyty otaczające zachodnią część ferraty Sentiero dell'Ideale

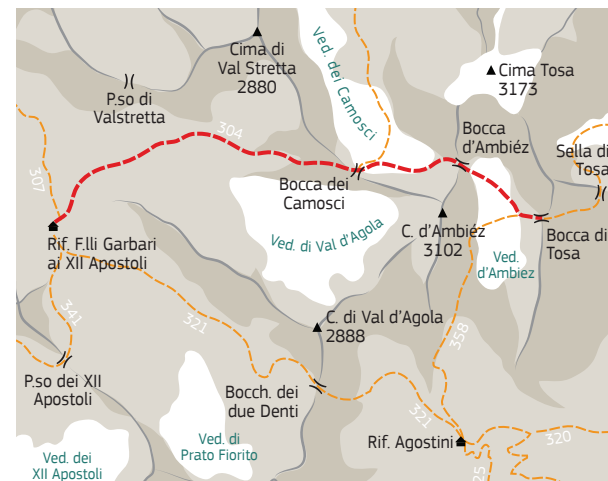
w ekspozowanej skale z dobrymi stopniami, docierając do żelaznej drabiny i kolejnych stopni umożliwiających przejście słabo urzeźbionej, pionowej ściany. Nieznacznie ekspozowanym trawersem w prawo dochodzimy do wygodnej półki, którą wkrótce docieramy na wciętą przełęcz **Bocca d'Ambiez** (2885 m, 0:30 h), gdzie zaskakuje otwierający się niespodziewanie widok na położony w dole lodowczyk Vedretta d'Ambiez.

Stromy lodowczyk Vedretta dei Camosci prowadzący na przełęcz Bocchetta d'Ambiez (fot. Alberto Bernardi)

Stromy, ubezpieczony odcinek wyprowadzający na przełęcz Bocca d'Ambiez (fot. Gianluigi Taetti)

3 → 4 Przechodzimy przełęcz i schodzimy w prawo ekspozowanym odcinkiem schodkowanych skał ubezpieczonych stalową liną i klamrami. Fragment ten nosi nazwę Sentiero del Cege i umożliwia dojście do położonego niżej lodowczyka Vedretta d'Ambiez.

Przejście ze skał na lodowiec może okazać się problematyczne z powodu szczeliny brzeżnej (między skałą a śniegiem) oraz potencjalnych kamieni spadających z przełęcz. Cienka stalowa lina pomaga utrzymać równowagę, należy jednak pokonywać ten odcinek z pomocą czekana i raków, zachowując maksymalną ostrożność. Schodzimy stromym lodowczykiem, docierając do skrzyżowania ze szlakiem nr 358 Livio Brentari, który schodzi w prawo po kilku płytach ubezpieczonych stalową liną, następnie po piargach i rumoszu doprowadza do schroniska **Rifugio Agostini** (2410 m, 1:30 h). Podczas zejścia, po lewej stronie towarzyszą nam kwadratowe bloki skalne, pozostałość po obrywie turni Torre Jandl w 1957 r.

MOŻLIWOŚĆ ŁĄCZENIA TRAS

Opisaną trasę możemy połączyć z pionową Via Ferratą Castiglioni, która prowadzi do schroniska Rifugio XII Apostoli, lub z będącym jej naturalnym przedłużeniem szlakiem ubezpieczonym Sentiero Attrezzato Livio Brentari, którym docieramy do schroniska Rifugio Pedrotti alla Tosa. Z przełęcz Bocca dei Camosci możemy zejść przez lodowczyk Vedretta dei Camosci szlakiem ubezpieczonym Sentiero Alpinistico Attrezzato Daniele Martinazzi do schroniska Rifugio Brentei. Do schroniska Rifugio Fratelli Garbari ai XII Apostoli z dolin Val d'Agolone lub Val d'Agola dotrzemy szlakami ubezpieczonymi, odpowiednio Val di Sacco lub Scala Santa.

OPIS WEJŚCIA NA SZCZYT

Cima Tosa (3173 m, Via Migotti, I+/II+): z półki przy przełęcz Bocca d'Ambiez startuje południowa droga normalna na Cima Tosa, technicznie

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!
<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

VIA DELLE BOCCHETTE

JEDEN Z NAJŚMIELSZYCH SZLAKÓW
WYTYCZONYCH W POŁOWIE DROGI
MIĘDZY NIEBEM A ZIEMIĄ

Z pewnością Dolomity Brenta zajmują wysokie miejsce w wyobraźni i marzeniach alpinistów i turystów górskich z całego świata. W labiryncie skalnych ścian otwierają się szerokie przełęcze łączące ze sobą doliny i głębokie, wąskie przełęczki w graniach i tworzące liczne słynne „bocchette”, które rozstawiły cały łańcuch Brenta. Tysiące szczytów i turni, nad którymi królują takie olbrzymy jak Cima Tosa, Cima Brenta, Torre di Brenta, Pietra Grande i wspaniała strzelista turnia Campanile Basso. Przez tę niezrównanie piękną scenerię biegną kilometry szlaków turystycznych, dziesiątki ubezpieczonych szlaków i via ferrat, którymi każdego roku wędrują tysiące turystów górskich i alpinistów. Największym zainteresowaniem cieszy się Via delle Bocchette, system kilku ferrat pozwalający na kilkudniową podniebną wędrowkę z noclegami w schroniskach. Trasa, która w żadnym miejscu nie schodzi poniżej 2000 m n.p.m., a często wspina się na wysokość 3000 m n.p.m., trawersuje masyw Brenty z północy na południe. Via delle Bocchette jest powszechnie uznawana za najpiękniejszą ferratę świata!

Patroni medialni:

GÓRY
GRUPA
MEDIÓW
GÓRSKICH

GORYDLA
CIEBIE.PL

CLIMB2CHANGE

 Bezdroża

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-8322-005-5

9 788383 220055

Cena 89,00 zł